

KAZIMIERZ STOPA

ur. 1923; Rożęcín

Miejsce i czas wydarzeń	Wojśławice
Słowa kluczowe	projekt Archiwum Historii Mówionej - opracowanie i udostępnienie online najcenniejszych zasobów, pomnik cara Aleksandra II w Wojśławicach, pomnik Tadeusza Kościuszki w Wojśławicach, wielokulturowość Wojśławic

4. Pomnik cara Aleksandra II i Tadeusza Kościuszki w Wojśławicach

W Wojśławicach świadomie podjęto taką, powiedziałbym, patriotyczną działalność, z chwilą odejścia Moskali wyrzuconych za Bug przez armię austro-węgierską i Niemców. Dowodem tego jest to, że w 1917 roku, po obaleniu pomnika Aleksandra II –cara, który brał na siebie zasługi uwłaszczenia chłopów, który w zasadzie, to musiał akceptować akt rządu narodowego z powstania styczniowego. Ale on tym ukazem sankcjonował decyzję polskiego rządu narodowego, powstańczego, bo inaczej nie mógł by, bo miał całe chłopstwo przeciw sobie, a on szukał sprzymierzeńców w zwalczaniu powstańców. I w 1917 roku obalono pomnik cara Aleksandra II w Wojśławicach i popiersie cara wrzucono w najgłębsze bajoro, błoto na rynku w Wojśławicach. Dla podkreślenia, że nie carowi zawdzięczają chłopci równouprawnienie i wolność, postanowiono postawić pomnik Tadeuszowi Kościuszce. I w okrągłą rocznicę śmierci Tadeusza Kościuszki, to wypadło chyba w roku 1917, na centralnym punkcie Wojśławic postawiono pomnik Kościuszce. Stoi tam do dziś Kościuszko, w gali mundurowej, z tą konfederatką krakowską na głowie. Wsparty na szabli, stoi na cokole, ale w ten cokół zostało wmurowane popiersie cara Aleksandra II. Z tyłu w tym postumencie rysuje się, bo cały tułów cara wmurowano w ten postument, na którym postawiono Kościuszkę. Ponieważ to popiersie stanowiło jednolitą całość, to przez tynk, którym ten cokół wygładzano, ono przybija. Tylko, że car jest do góry nogami, a na cokole stoi Kościuszko. Taka była historia, powiedziałbym, spontanicznego zrywu w Wojśławicach, niewielkiej osadzie, gdzie całe centrum zdominowane było przez Żydów, ale boczne, od rynku odchodzące ulice, były zamieszkałe przez ludność chrześcijańską wyznania rzymsko-katolickiego i prawosławnego - bo Wojśławice były tym miasteczkiem, gdzie był kościół, cerkiew i bożnica, synagoga. W późniejszych latach był jeszcze kościół narodowców i Świadków Jehowy.

Data i miejsce nagrania	2008-10-31, Lublin
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Redakcja	Mateusz Czekaj
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"